Infoavond
11 februari 2020

Welkom

Spelen is leren

Spelenderwijs leren…

Is spelen in de klas zomaar spelen?

Een beetje geschiedenis…

- 1837: Oprichting kleuteronderwijs door Fröbel

- Vanaf 1900: Decroly onderwijs
  Montessori onderwijs
- 1920: Freinetonderwijs
  Steineronderwijs

- 1935: Bewaarschool

- 1960: Kleuterschool
- 1976: Ontstaan ervaringsgericht onderwijs
- 2000: Ontwikkelingsgericht onderwijs – ontwikkelingsplan
- 2019: Nieuw leerplan: ZILL – zin in leren, zin in leven – procesgericht – ervaringsgericht - ontwikkelingsgericht

Vroeger

- Veel knutselen, allemaal hetzelfde werkjes
- Veel werkblaadjes in de derde kleuterklas
- Juf bepaalde het leertraject van het kind
- Weinig betrokkenheid
- Weinig creativiteit – Weinig ondernemingszin – Weinig zelfstandigheid
- Eenzijdige ontwikkeling (vooral hoofd)
- Thema's

Nu

- Knutselwerk is werk van de kleuter, iedereen ander werkje
- Ervaren, doen, ontdekken, opdrachtkaarten, zelf plannen maken
- Kleuter maakt zelf keuzes, bepaalt deels zijn eigen leertraject – leerkracht begeleidt kind
- Hoge betrokkenheid, diepgaand spel
- Creativiteit wordt aangesproken – ondernemende kinderen – zelfstandige kinderen
- Brede ontwikkeling (hoofd, hart, handen)
- Thema's, projecten, soms zonder thema

Wat is procesgericht werken?

- Dit is het denk-, doe-, leerproces dat kleuters doormaken
  - Bv. opdracht: steen laten drijven
  - In hersenen is er veel activiteit – kleuters doen

Belangrijke factoren bij het proces = vertrekpunt van onderwijs

Welbevinden

Betrokkenheid

Welbevinden

- zich op en top voelen
- ten volle genieten
- plezier beleven
- vitaliteit uitstralen en tegelijk innerlijke rust
- open staan voor, spontaan zijn
- zelfvertrouwen hebben
- in voeling zijn met zichzelf

Vertrouwen geven aan kinderen = laten groeien in zelfvertrouwen

https://www.youtube.com/watch?v=3xKSDFsGYyI

Gaat over de blinde zanger: Ray Charles

Betrokkenheid

- op intense manier met iets bezig zijn
- hoge concentratie
- tijdvergeten bezig zijn
- intense mentale activiteit
- zich open stellen voor
- sterk gemotiveerd zijn
- enorme voldoening hebben
- sterke exploratiedrang
- bewegen zich aan de grens van hun mogelijkheden

ZILL – Zin in leren – Zin in Leven
= ontwikkelingsgericht

- Basisprincipes
  - Leerplan voor de hele basisschool (van 2,5 tot 12 jaar)
  - Vertrekken vanuit totale ontwikkeling (hoofd, hart, handen)

= ontwikkeling van de kennis, vaardigheden, attitudes en inzicht die leerlingen nodig hebben om zelfredzaam en gelukkig te functioneren in de hen omringende wereld.

- Kwaliteitsvol onderwijs staat voorop!

  = vertrekken vanuit leefwereld, interesses van het kind

  = leren in de diepte – kinderen uitdagingen geven – interesses opwekken – interesses verbreden

  = inhoudelijk sterk

- Leerstof = leefstof – leren is leven – leven is leren – leren voor het leven – het leven en het leren verbinden met elkaar

- Vertrekken van vragen:
  - Wat hebben de kleuters/leerlingen nodig?
  - Wat is de context? (bv. leeromgeving,…)
  - Welke doelen moet ik als leerkracht voor ogen houden?
- Elk kind op zijn tempo. Waar staat het kind in zijn ontwikkeling? Waar moet het naartoe? Bij elk kind loopt dit anders – je kan niet vergelijken!!

- 2 soorten doelen: persoonsgebonden doelen en cultuurgebonden doelen – zijn met elkaar verbonden!
  - Persoonsgebonden: heeft te maken met de persoonsontwikkeling van het kind (emotioneel, zelfstandigheid, motoriek, innerlijke, het zijn van het kind)
  - Cultuurgebonden: heeft te maken met zijn kunnen, vaardigheden, kennis,…

- Doel is om onze leerlingen voor te bereiden op de veranderende maatschappij – er zullen heel wat problemen op hen afkomen – hen sterk maken in visie, nadenken rond, ondernemingszin…
  - Bv. Digitale wereld waarin ze terecht komen: op een positieve en aanvaardbare manier mee omgaan
  - Bv. Milieuproblematiek: hoe probleem aanpakken?
  - Bv. Multiculturele wereld: hoe ermee omgaan?

Wat is ervaringsgericht werken?

Alles wat het kind doet, vertrekkende vanuit een hoog welbevinden en een hoge betrokkenheid, heeft effect op zijn ontwikkeling

Alles wat we op touw zetten in de klas, voor de kinderen, moet ervoor zorgen dat er ontwikkeling is.

Het is leren in de diepte – veel sterker verankeren.

Kleuters ondervinden het 'aan den lijve'

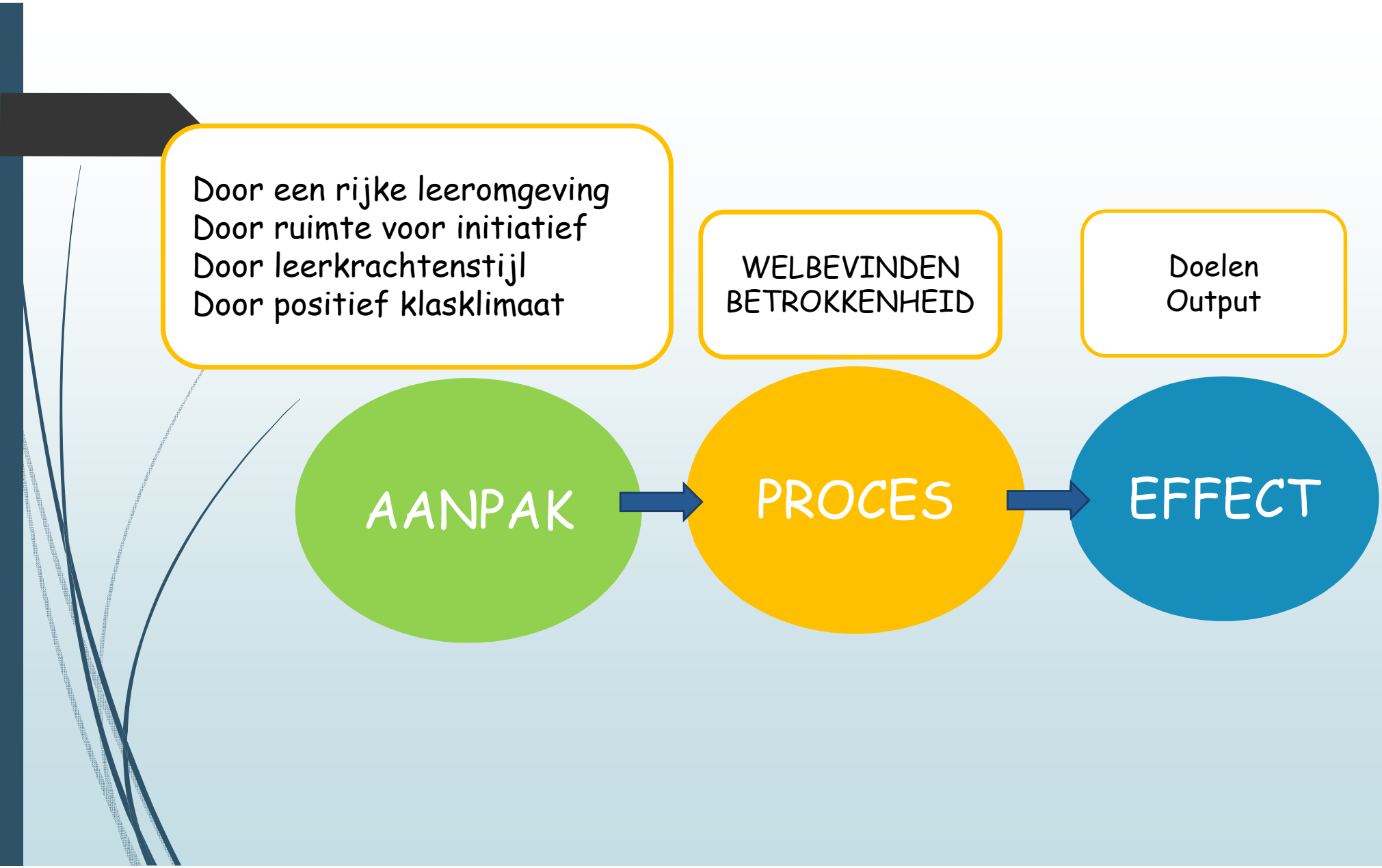
Door een rijke leeromgeving
Door ruimte voor initiatief
Door leerkrachtenstijl
Door positief klasklimaat
WELBEVINDEN
BETROKKENHEID
Doelen
Output
AANPAK
PROCES
EFFECT

Rijke leeromgeving

- Spel in de hoeken wordt belangrijk
- Elke hoek: bewust over nagedacht – sterke inhoud (basismilieu) – de meeste doelen waar wij moeten aan werken zitten in de hoeken
- Aanbod van activiteiten op maat van elke kleuter
- Kleuters moeten zelfstandig aan de slag kunnen gaan in de hoeken
- Vooraf: goed observeren van de interesses van het kind

Spel in de **hoeken** (rijk basismilieu)

- Huishoek
- Bouwhoek
- Knutsel- en expressiehoek
- Boekenhoek
- Snoezelhoek
- Winkelhoek
- Bewegingshoek
- Spelletjeshoek
- Puzzelhoek
- Computerhoek
- Lees- en schrijfhoek
- Ontdekhoek/techniekhoek
- Water- en zandtafel
- …

Huishoek

2,5- en 3-jarigen
- Doen alsof
- Imiteren van mama, papa…

4-jarigen
- Rollenspel
- Fantasiespel

5-jarigen
- Zelf plannen maken
- Zelf hun spel opbouwen en uitbouwen
- Letters en cijfers

Welk materiaal?

2,5 en 3-jarigen
- Poppen, buggy, keuken, potten, pannen, kopjes…

4-jarigen
- Verkleedkleren, materiaal om te gaan picknicken, poppen, buggy's, telefoon, spelideeën, stappenplannen, rollenkaartjes (bv hond, baby, papa, mama, oma, opa, de buurman….

5-jarigen
- Boodschappenlijstjes, themagebonden materialen om spel te verrijken, balpen, notitieboekjes, papier om plannen uit te tekenen…

Daarnaast **activiteiten**

- Klassikale momenten
  - voor iedereen – verplichte deelname

Verhalen voor de hele klas
Versjes
Liedjes zingen
Poppenspel
Taalspelletjes (rijmen, klankspelletjes, raadseltjes,…)
Dansjes
Bewegingsmomenten
Godsdienstmoment
Feest vieren (bv. jarige)

- Groepsactiviteiten
  - Hoeken
  - Activiteiten
  - Keuze
  - Soms verplicht voor kleine groep

Verhaal in kleine groep
Waarnemingen
Huishoudelijke activiteiten
Taal- en wiskundespelletjes…
Techniek aanleren
Spel in de hoeken

- In elke hoek wordt nagedacht over welke materialen nodig zijn om ontwikkeling tot stand te brengen, welke spelsuggesties de juf moet doen om kleuters aan het denken te zetten of tot een dieper spel te brengen…

- Daarvoor nemen we het leerplan ZILL ter hand en kijken naar waar we moeten aan werken.
  - Socio-emotionele ontwikkeling
  - Ontwikkeling van het innerlijk kompas
  - Ontwikkeling van initiatief en verantwoordelijkheid
  - Zintuiglijke en motorische ontwikkeling
  - Ontwikkeling van de oriëntatie op de wereld
  - Mediakundige ontwikkeling
  - Muzische ontwikkeling
  - Taalontwikkeling
  - Ontwikkelen van het wiskundig denken
  - Godsdienst

ZIN IN LEREN

Socio-emotionele ontwikkeling

- Dit gaat over:
  - Relationele vaardigheden ontwikkelen: leren omgaan met anderen op een aanvaardbare manier
  - Omgaan met gevoelens – uiten van gevoelens
  - Inlevingsvermogen (verbondenheid met de anderen)
  - Seksueel bewustzijn (ik ben een jongen/meisje…)

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Huishoek: poppen jongen/meisje, baby, rollenkaartjes
  mama, papa, broer, zus…
- Gevoelenshoek met de 4 basisgevoelens
- Boekenhoek: verhalen/boeken rond gevoelens, gender, axen
- Spelletjeshoek (gezelschapsspel: axenspel)
- Knutselhoek: bv. maken van een gevoelensboek
  tekenen/schilderen rond gevoelens

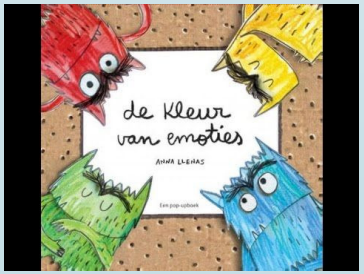

Ontwikkeling van het innerlijk kompas

- Dit gaat over:
  - Identiteit (wie ben ik, basisvertrouwen…)
  - Levensbeschouwelijke grondhouding (bv. nadenken over goed en kwaad)
  - Waarden en normen
  - Veerkracht (tegen een stootje kunnen)

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Huishoek: spiegels aanbieden om zichzelf waar te nemen
- Kringgesprekken rond 'wie ben ik?' Wat kan ik goed/minder goed?... Of rond bepaald diepere onderwerpen: bv. rond 'anders zijn'…
- In het hoekenspel zijn heel wat regels waar ze zich moeten aan houden – Wat als iemand bv. niet opruimt – bespreekbaar maken…
- Kleuters voor problemen stellen en hen leren doorgaan en niet opgeven.

  Bv. bouw op een bal een kasteel…

Ontwikkeling van initiatief en verantwoordelijkheid

- Dit gaat over:
  - Zelf keuzes kunnen maken
  - Als je voor iets gekozen hebt, je verantwoordelijkheid daarvoor opnemen
  - Dingen onderzoeken (hoe zit iets in elkaar)
  - Ondernemingszin: initiatief nemen en daarvoor gaan – creatief denken
  - Gezondheid en veiligheid
  - Duurzaamheid

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Werken in hoeken houdt in dat kleuters kiezen waar ze aan de slag gaan
- Een taak volhouden als ze daarvoor kozen
- Techniekhoek – watertafel – zandtafel
- Plannen maken en deze uitvoeren
- Problemen stellen en oplossen op creatieve manier
- Winkelspel: bewust winkelen
- Zorg dragen voor het milieu door afval te sorteren

Zintuiglijke en motorische ontwikkeling

- Dit gaat over:
  - Waarnemen met alle zintuigen: voelen, kijken, proeven, ruiken, horen
  - Lichaamsbesef: waar is mijn hoofd, mijn armen, neus…
  - Een goede lichaamshouding hebben
  - Evenwicht
  - Zich bewegen in de ruimte en in de tijd (tempo, ritme…)
  - Grote bewegingen
  - Fijne bewegingen: schrijven, fijne handelingen zoals parels rijgen, strijkparels, knippen, scheuren,…
  - Bodymap

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Waarnemingen / plaatwaarneming
- Leeruitstappen (bos, kasteel, museum, bakker, fruitkwekerij, boerderij,…)
- Voelspelletjes
- Ontdekhoek
- Smaakspelletjes in de proefhoek (bv rond Sint, Pasen,…)
- Luisterhoek met geluidenspelletjes
- Bewegingshoek
- Bewegingsmomenten
- Dansen
- Tekenhoek, knutselhoek (knippen, scheuren, schilderen…)
- Schrijfdans
- Bodymapoefeningen

Ontwikkeling van de oriëntatie op de wereld

- Dit gaat over:
  - Samenleving: verschillende manieren van leven: groepen mensen, beroepen, arm en rijk
  - Tijd: kalenders,…
  - Ruimte: zich bewegen in de ruimte…
  - Techniek: verschillende technieken, hoe bepaalde technische mechanismen in elkaar zitten
  - Natuur: De natuur leren kennen

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Project: Broederlijk Delen – Welzijnszorg
- Kalenders in de onthaalhoek
- Ruimte: weten waar de verschillende hoeken in de klas zijn…
- Techniek: bouwhoek, kookhoek, ontdekhoek
- Natuur: natuurhoek – herfstwandeling, lentewandeling… Waarnemingen van planten, dieren…

Mediakundige ontwikkeling

- Dit gaat over:
  - Ontdekken van de verschillende soorten media (boeken, poppen, picto's, computer, IIpad, CD-speler,…)
  - Leren omgaan met allerlei media
  - Allerlei media creatief aanwenden

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Luisterhoek: werken met CD-speler
- Boekenhoek: opzoeken in boeken, boeken lezen, boeken ervaren als communicatiemiddel
- Verhalen die kleuters vertellen bij een eigen werk (bv tekening, bouwwerk, schilderwerk, knutselwerk…). Dit wordt opgeschreven en nadien weer voorgelezen
- Poppenspel – bekijken en zelf spelen
- Computerhoek – spelletjes, zaken opzoeken op internet,…
- Ipad: spelletjes, foto's nemen en zo dingen vastleggen, waar nadien over gesproken wordt in groep…

Muzische ontwikkeling

- Dit gaat over:
  - Beeld, drama, muziek, dans
  - Ontdekken van kunst, creatief werk in hun leefwereld
  - Fantasie ontwikkelen
  - Zelf expressief en creatief bezig zijn
  - Beschouwen (waarnemen), experimenteren en zelf creëren

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Expressie- en knutselhoek: zelf creëren, verschillende technieken toepassen
- Waarnemen van kunstwerken
- Eigen lichaamsschema leren kennen om vandaaruit tot kindtekening te komen
- Beluisteren van muziek (allerlei genres: klassiek, modern… - kennismaken met componisten…
- Zingen, spelen met ritmes, spelen met liederen…
- Naar toneel kijken, zelf dramatiseren
- Verkleedhoek – podium…
- Dansexpressie – creatief dansen

Taalontwikkeling

- Dit gaat over:
  - Plezier beleven aan taal, spelen met taal
  - Communiceren via taal met anderen (mondeling en schriftelijk)
  - Pictogrammen
  - Verzorgd en correct leren spreken
  - Zich creatief uiten – een verhaal/beleving kunnen navertellen
  - Schrijven – naschrijven – weten dat wat je opschrijft nadien kan gelezen worden
  - Nadenken over taal (bv. een lang woord is niet noodzakelijk groot bv reus en kabouter – of woordspelingen…)

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Expressiehoek: krabbelen en tekenen – bij tekeningen vertellen en het noteren van hun verhaal
- Boekenhoek: boeken kijken, voelen, verhalen navertellen
- Luisterhoek: verhalen opnieuw beluisteren
- Huishoek: rollenkaartjes, boodschappenlijstjes maken om mee naar de winkel te gaan, receptenboekjes (picto's lezen)
- Tekenen over een verhaal
- Letters natekenen, letters leren kennen
- Spelen met klanken (rijmen, splitsen in lettergrepen, spelletjes rond beginklank, middenklank, eindklank, lange en korte woorden, tegenstellingen,….)
- Eén woord kan meerdere betekenissen hebben bv. bank (zetel en plaats waar je geld bewaard wordt, schop: schepje of van het werkwoord schoppen)

Ontwikkeling van het wiskundig denken

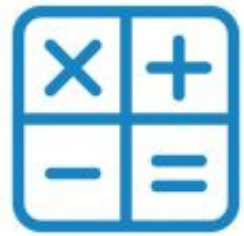

- Dit gaat over:
  - Wiskundige problemen uit het dagelijks leven oplossen
  - Redeneren over oorzaak en gevolg
  - Spelen met hoeveelheden: meer, minder, evenveel, rangorde, (eerste, laatste, middelste,..) sorteren,…
  - Leren tellen – één-één-relatie

- Ruimtelijke problemen oplossen (plaatsbepaling, voorwerpen vanuit verschillende gezichtspunten bekijken en ervaren dat dit telkens anders is…), patronen verderzetten,…
- Kennismaken met punten, lijnen, vlakken, meetkundige figuren, hoek, verschillende vormen..., gelijkheid van vorm…
- Kennismaken met spiegelen, symmetrie en assymetrie, gelijkheid van vorm…
- Dingen vergelijken qua grootte, dikte, breedte, lengte, volume, gewicht, tijdsduur, snelheid,…
- Meten met zelfgekozen maateenheid en vergelijken met elkaar

Waar zie je dit in de hoeken/activiteiten

- Uitdagingen geven rond wiskundige problemen: bv. Hoe kan je bouwen op een bal (gaat rond evenwicht, stabiliteit,…) – Er zijn 5 kinderen en maar 4 hoepels – iedereen moet een hoepel hebben? Wat moet je doen? – Elke auto moet in een garage staan… Wie heeft er geen garage?
- Jengaspel: als ik hier een blokje uittrek, kan mijn toren in elkaar vallen – Of bouwen van een toren: als hij niet stevig is gebouwd, valt hij om…
- Allerlei spelletjes rond tellen, meer, minder,…
- Huishoek: Boodschappenlijstjes maken en ermee gaan winkelen (tellen, betalen, begrippen: teveel, te weinig, wegen,…)

- Blokpatronen nabouwen (bouwhoek) – Patroon verder zetten: bv kastanje, eikel, noot, tak, kastanje…. (met werkelijk materiaal, niet op papier)
- Spelletjeshoek: spel met vormen, naleggen van vormen met blokken….
- Ontdekhoek: spiegeldoos
- Winkelhoek: wegen van stenen, herfstvruchten, blokken, fruit…
- Leeruitstap: naar het bos – omtrek van de stam van de bomen meten en vergelijken
- Knutselhoek: knutselen van waargenomen voorwerpen met dozen,… ruimtelijk inzicht
- Bouwhoek: bouwen met houten blokken, al dan niet vanuit een stappenplan…

Spelen is leren

Spelen is niet zomaar spelen.

Het is spelen met een doel

Kleuters moeten alles ervaren, ontdekken… dus DOEN!

Spelen is dus leren, ontwikkelen

Elk op zijn tempo

Niet forceren, wel stimuleren

Ruimte voor initiatief

- Als we van deze principes uitgaan, moeten kleuters ruimte krijgen om zelf dingen op touw te zetten. Zij bepalen a.h.w. een beetje hun leertraject.
- Leerkracht begeleidt, stuurt bij waar nodig en dit vertrekkende vanuit observatie. (= een soort coach)
- Het is dus GEEN LAISSER-FAIRE!!!!

- In het hoekenspel krijgen kleuters die ruimte om daar hun ding te doen.
- Doordat alle hoeken overdacht zijn qua doelen en inhoud

  en er is betrokkenheid (= voorwaarde), gaan kleuters

  ontwikkelen!
- Als er geen evolutie zit in het spel, dan is er een zorg en is het de taak van de juf om dit kind te ondersteunen en te zoeken hoe ze het kind in ontwikkeling kan brengen.
- Als dit niet voldoende is, dan is ook de zorgjuf er om te helpen.

Leerkrachtenstijl – positief klasklimaat

- Kleuterjuffen hebben een soort 6de zintuig en voelen kleuters heel goed aan.
- Zij kijken naar de binnenkant van een kind, naar wat zich daar afspeelt en spelen daarop in.
- Elke leerkracht doet dit op zijn manier.
- We werken op die manier aan een goede relatie met de kleuters en bouwen zo een positief klasklimaat uit.
- Elk kind mag er zijn wie hij is…

Werken met of zonder thema

- Start vanuit de interesses van de kleuter
- Soms werken zonder thema, soms met thema,
- Soms groeit het werken zonder thema uit tot een project (inbreng van kleuters en leerkrachten zijn maximaal)

Wat als je zou geloven...
... dat álle kinderen er het beste van willen maken?
...dat alle kinderen zichzelf mogen zijn?
... dat álle kinderen het liefste doen waar ze goed in zijn?
...dat alle kinderen beter leren als ze GOED in hun vel zitten?
... dat Alle KINDEREN vooruit willen?
TWEEMONDS
Het centrum voor welbevinden en betrokkenheid

Vragen?

Ouderavond oudercomité

19 maart: infoavond van het oudercomité rond 'positief opvoeden'

Warm aanbevolen!

Kom goed Thuis